

z njegovo podobo na pročelji; postavljali so se mu spomeniki; dobival je razna darila, tako n. pr. poslal mu je neki angleški nogovičar (tovarnar) pol ducata bombažastih nogavic, v katerih je bila vpletena melodija „Bog ohrani nam cesarja“ in druge priljubljene melodije Haydnove.

Haydnova „cesarska pesem“ pa se je kmalu razširila in postala last ljudstva; poje se še danes z istim navdušenjem, kakor pred sto leti. Naj se tudi v izvorni melodiji glasi od sela do sela, od palače do zadnje gorske kočice, združujoč vse narode široke in lepe nam domovine v navdušenosti do presvetle vladarske rodovine.

Vprašanja in odgovori.

K vprašanju na str. 26. „Uč. Tov.“ 1891.

V Učit. Tov. I. 1891. str. 26 najdem vprašanje: Kateri je najprimernejši in najboljši slovenski izraz za „Stundenplan“? Ker ni dosedaj še nobene izjave, zato se jaz prikažem z nekim odgovorom, ter morebiti vsaj sprožim stvar do končne rešitve. Kolikor sem jaz slišal, rabijo Nemci navadno „Stundeneintheilung“ za „Stundenplan“. V odgovoru, ki sledi takoj za onim vprašanjem, se zahteva, da se mora izraziti nemški pojem v slovenščini z jedno samo besedo. Oglejmo si nemško besedo „Stundeneintheilung“? Le oni vedo kaj znači ta beseda, katerim je znano, da se v šoli rabi ta izraz za razvrstitev učnih ur v dnevih tedna in se privadili iz prejšnjih desetletij temu izrazu, ter nikdar pomislili, koliko se mu daje pomena. Ako pa bere to besedo Nemeec, ki ni hodil v šolo in tudi sicer ne devlje onega pomena besedi kakor učitelji in učenci, lahko si dostavlja „Studeneitheilung der Arbeiter, der Beamten, der Wacht itd.“, ne pa „Stundeneintheilung der Lehrstunden in der Woche“. Tedaj tudi Nemci nimajo jedne same besede, kar imajo („Stundenplan“ je sestavljenka, kakršna se z besedo „ura“ menda ne da tvoriti v slovenščini), temu so se le privadili in ž njimi tudi mi, ker smo slišali v mladosti tak izraz in mu dali šolski pomen. Morebiti se godi z istim pojmom ravno tako v drugih jezikih, hvaležno bi bilo to primerjati izrazom raznih jezikov, in priobčiti jih v listu. Morda ne bode mnogo jezikov, ki bi imeli z jedno besedo izražen oni pojem. Razredba učnih ur ni nič predolg izraz in popolno rečeno je še le: „Razredba učnih ur v tednu (tedaj ne v enem dnevu ali meseci, kar bi si mislil nevesč tudi lahko). Takoj opomnim, da bi bilo po mojem sedanjem ukusu še bolje „Razvrstitev učnih ur“, ker so ure „razvrščene“ v vrstah po dnevih tedna in se mi zdi izraz „Razvrstitev, razvrščen“ bolj svež in čvrst od „Razredba, razredbeni“. „Razdelitev učnih ur“ je po nem-

škem „Stundeneintheilung“. Zato pišem jaz sedaj „Razvrstitev učnih ur vsakdanje šole“ in „Razvrstitev učnih ur ponavljalnice“ (kjer si moram seveda misliti v četrtkih ali nedeljah, ali v družih v to odločenih dnevih). Učencem in onim, ki vedo kaj mislim, pa govorim krajše: „Ravnali se bomo letos po novi „Razvrstitvi ur“. Jedini izraz (ki ima tudi besedo „ura“ v pomenu) je „Urnik“, ki je prvič res okoren (dosedaj se mi je tudi še vsakdo ponorčeval s „kurnik“), drugič pa tudi jako malo znači popolno misel. „Učni red“, kakor rabijo nekateri, znači pa po mojem mnenju „Lehrplan“. Blagovolijo naj tedaj veččaki in tovariši nadalje prerešetavati to besedišče s katere druge strani, da pridemo do pojma, nad katerim se ne bode mogel nihče spodtikati brez dobrega vzroka.

F. F. L.

L i s t e k.

Tovarišu pozdrav!

Gospod urednik! Dvoje iznenadenje me je dohitelo letos o novem letu. Prvo je bilo vaše cenjeno vabilo, da spišem „Tovarišu“ listek, drugo iznenadenje je pa bil „Tovariš“ sam. „Majhen si, majhen, prijatelj moj. Midva, ki sva gledala že srečnejše in boljše čase, ne bova se več kosala. Jaz tudi nisem velik, a ti si majhen, majhen dragi moj!“ Tako sem si mislil, nekaj zagodrnjal o večni premembi na svetu in — šel pisat. Seveda je glavna reč po tolikem uolku, kako pisati. Vedite, gospod urednik, da so danes ljudje vedno bolj sitni in prejedljivi. Kdor le zna, kdaj se postavlja „punkt in pajstrik“, že misli, da je nedosegljiv pisatelj; kdor je pa prebral morda nekaj spolzkih nemških romanov, boče že posnemati Lessinga in seveda tudi — Levstika ter veljati in sloveti kot nedosežen kritik. To še ni najhujše!

Sedaj, ko je nekoliko ponehala listkarska bolezen — gotovo se še spominjate, da smo pred par leti listkarili vsi od kraja, celo vi, g. urednik, naselila se je v nas druga nezgoda, namreč ta, da je sedaj toliko in še veliko več listkarskih kritikov kot je bilo ondat listkarjev. Kdo bi ne bil v zadregi, kako pisati in se nikomur ne zameriti?

Marsikaj sem se namenil vam pisati, ne da bi bil sam s seboj zadovoljen z načinom kako? To ostani še za drugi krat. Saj menda tudi drugod nismo in niso zadovoljni z načinom, kako se piše o učiteljih, kako o učiteljskih razmerah, kako smo plačani, kako zavračajo naše prošnje in kako jih rešujejo. Spomnil bi še raznih volitev iz polpreteklega časa, ko so se nam usiljevali novi šolski nadzorniki ter ne baš na lep način diktirali, od kedaj do kedaj bođi kdo na volišču, taka politika ni moj resort, diktirati pa tudi ne maram odraslim zrelim možem ničesar, odkar so nam vcepili prepričanje, da ima človek — menda tudi učitelj — prosto voljo.

Dasi mi je pero zarjavelo in ne teče več tako rado kakor jezik, ugibal sem marsikaj, kar bi utegnilo pristovati prvemu listku. Saj daleč itak ni treba iskati „sujetov“ za listek učiteljskemu glasilu. Za to skrbe hotoma in nehotoma drugi.

V listku raznih strok in različnih barv je čisto na prvem mestu vreme. Mi smo že toliko napredovali, da nam o vremenu ni treba tožiti, marveč tožimo o svojih nepriemernih plačah. Seveda vremena ne preobrne sto listkarskih fraz, naših plač pa ne sto takih organizacij, kakor so jih začeli ono leto. Torej zaman!

O tem je prazno vsako besedovanje.